

Brottets fullbordan

Den ungerska tragedin, som hållit världen i spänning, förhoppningar och ångest mer än kanske något annat efter världskrigets slut, har varat knappa elva dagar. Efter några förberedande oroligheter och demonstrationer utbröt upproret i Ungern onsdagen den 24 oktober. Från den ryska regeringens sida förklarades följande dag att vissa förhållanden, såsom överdriven byråkrati i förvaltningen och en låg levnadsstandard, kunde förklara den ungerska revolten, men att denna revolt måste slås ned för att en seger för de kontradiktösa krafterna skulle förhindras. De ryska trupperna i Ungern, två till fyra divisioner, sattes i rörelse mot upprorets fästena, främst Budapest. De följande dagarna övertogs regeringsledningen i Ungern av den tidigare avsatte kommunistledaren Imre Nagy, som under den följande tiden framträdde som ledare av de för frihet och självständighet verkande grupperna. I sin regering upptog han den 27 oktober och senare medlemmar av andra snabbt återuppståndna partier, småbrukarna — före det kommunistiska maktövertagandet 1948 majoritetsparti i Ungern — och socialdemokraterna. Nagy har gått allt längre i sina uttalanden; han har förklarat att ett självständigt Ungern skulle bli neutralt, att demokrati successivt skulle etableras och att socialiseringen av jordbruket skulle avskaffas eller begränsas.

Dessa hans uttalanden är förstaeliga mot bakgrunden av den reträtt som den ryska statsledningen under några dagar syntes vara benägen att genomföra. Den 30 oktober meddelades att de ryska trupperna fått order att lämna Budapest, där de inträngt under häftiga gatustrider, och att ett tillbakadragande av de ryska trupperna från hela Ungern skulle övervägas. De ryska trupperna låg emellertid kvar i en ring kring Budapest, och enligt

den ungerska regeringens radio-meddelanden hade inga förändringar av vikt i den ryska arméns dispositioner för övrigt vidtagits. Under ett par dagar kunde emellertid världen hänge sig åt tron att den ryska statsledningen erkänt de ungerska frihetskraven, och man kunde rent av tänka sig att en vändpunkt i världspolitiken inträtt, att de senaste årens tal om avspänning, liberalisering och demokratisering fått sin första stora bekräftelse i verkligheten.

Optimismen kulminerade onsdagen den 31 oktober. Den första november var den redan på retur. Det meddelades att väldiga ryska truppmassor överskridit gränsen till Sovjet och Rumänien, att det triumferande Budapest var inringat av ryskt pansar. Den andra november var bilden helt förändrad: den ryska uppmarschen var fullbordad och de fria ungararna väntade på dödsstolen. Den tredje november: en paus med förhandlingar och antydningar om att de ryska trupperna inom en kort tid skulle dra sig tillbaka sedan "ordningen återställt" i Ungern. Den fjärde november: ryskt flygvapen, ryskt pansar och ryska infanteridivisioner slår ned allt motstånd: ännu en gång är Ungerns frihet krossad.

Vilket är sammanhanget i dessa händelser? Varför har ryssarna under några dagar gjort eller åtminstone sagt sig vilja göra eftergifter, varför har de sedan slagit till? Har det "fria och självständiga" Ungern ens någon dag existerat, har det varit fråga om annat än proklamationer från några spridda motståndsgupper och från en grupp osäkra och tveksamma som kallat sig regeringen i Budapest?

Dessa frågor och många andra, som lika omedelbart inställer sig, kan i dag inte med någon absolut säkerhet, i vissa fall inte med någon större grad av sannolikhet, besvaras. Man vet exempelvis inte i vad mån regeringen Nagy till en början var avsedd att förmedla övergången till en begränsad frihet för Ungern — liksom exempelvis för Polen — men sedermera genom att framträda som ett organ för en total frihetsrörelse ansetts böra likvideras av de ryska makthavarna. Man vet inte varför den ryska ledningen ansåg det nödvändigt att i början av förra veckan provisoriskt inställa aktionen för Ungerns undertryckande. På en avgörande punkt talar emellertid alla skäl för en bestämd lösning av problemet. Ryssarna var från början av upproret inte tillräck-

ligt starka för att snabbt och fullständigt kunna undertrycka det. Den ungerska armén, tre eller fyra gånger så stark som den ryska armén i Ungern, om också sämre utrustad, synes i mycket stor omfattning ha övergått till frihetsrörelsen, och under dessa förhållanden måste läget för omkring en vecka sedan ha sett sig osäkert för de ryska ledarna. Genom förhandlingar, tillmötesgåenden och löften har man dels förberett uppmarschen av de ryska styrkor som var behövliga för upprorets snabba krossande, dels har man velat och kanske i viss mån lyckats att sprida förvirring, förhoppningar och tvistiga meningar inom den ungerska självständighetsrörelsen. Det har antytts att det engelsk-franska angreppet mot Egypten skulle ha kunnat förmå ryssarna att överge den liberala politik som proklamerades under två dagar för en aggressiv undertryckningspolitik. Det finns ingen som helst anledning att anta något dylikt sammanhang. Den ryska "liberalismen" kulminerade samma dag som den anglo-franska aktionen inleddes — enligt de officiella deklARATIONERNA åtskilliga timmar senare — den fullföljdes sedermera under ett par dagar medan uppmarschen kring Ungern genomfördes och järnringen kring Budapest svetsades samman.

Den optimism som vissa dagar kommit till uttryck i näs-

tan hela världen är förstaelig och på visst sätt tilltalande. Den har närts inte bara av en stark längtan hos de demokratiska folken efter att ett förtryckt och förpinat land skulle bli fritt utan också av förhoppningar om att ett sådant steg skulle vara det första i en uppmjukning av det ryska tyranniet, i en avveckling av den ryska aggressionen och därmed öppna vägen för fred och försöning mellan folken. Men den regim som behärskar två hundratal miljoner ryssar och tio överdrade randstater från Estland till Bulgarien har inte handlat, har inte kunnat handla så. Det är på den odelbara ofriheten hos trehundra femtio miljoner människor som den lever. Ett frigt folk inom detta väldiga slavläger skulle egga frihetskänslan och motståndsviljan hos alla. Det brott som begicks då tyranniet upprättades och utvidgades har krävt och kommer att kräva nya brott.